

Bäckaslöv, Teckomatorp och Tulunda

Tre sydsvenska ortnamnsstudier

Av Staffan Fridell

Namn och bygd 113 (2025), 55–64.

Staffan Fridell, Department of Scandinavian languages, Uppsala University: *Bäckaslöv*, *Teckomatorp*, and *Tulunda*. Three studies of place-names from southern Sweden.

Abstract

The now lost village Bäckaslöv (beckisslöff 1540) in Växjö parish, Kinnevald hundred, in Småland Province, was donated in 1652 by Queen Kristina to the city of Växjö and was later totally abandoned. There is no doubt that *Bäckaslöv* is an old, prehistoric *-löv* name, Old Swedish *Bækkisløf*. The Scanian place-name *Eslöv* has been interpreted as Old Danish **Æsislef* with the genitive singular of an inhabitant designation **æsir* ‘someone who lives at or by a ridge’ as its first element. *Bäckaslöv* should correspondingly be explained as being from the genitive singular of **bækkir* ‘someone who lives by a brook’.

The Scanian village name *Teckomatorp* (Tickemandtztorp 1574), Norra Skrävlinge parish, Onsjö hundred, has been considered to have either the man’s name Common Scandinavian *Tiðkumi* or the noun Old Danish *tækkeman* ‘roofer’ as its first element. However, a more likely interpretation is a characterising man’s name Old Danish **Thiuk-k(e)man*, with a weakly or strongly inflected adjective *thiukk* ‘thick’ as its first element.

In the parish of Mörlunda, Aspeland hundred, in Småland Province, the largest village goes by the name of *Tulunda* (Tulundum 1355). It immediately borders the church village Mörlunda (mørlunda 1329), which is remarkable considering that these two villages are the only ones in the whole of Småland with the old, pre-Christian place-name element *-lunda*. The word *lund* here most likely has the meaning ‘holy grove, sacrificial grove’. *Tulunda* could mean ‘two groves’. Most probably, *Tulunda* was previously a simplex name **Lunda*. **Twalunda* probably originally referred to both Tulunda and Mörlunda together, but the name was subsequently transferred to the larger village of the two, **Lunda*.

Keywords: *-löv* names, inhabitant designations, sound change, *-lunda* names.

1. Bäckaslöv

Växjö socken var fram till 1891 uppdelad mellan Konga och Kinnevalds hära-der. I Kinnevaldsdelen vid östra stranden av Norra Bergundasjön låg den nu försvunna byn Bäckaslöv. Det var en stor by som omfattade sju gårdar vid 1500-talets början. Förutom dess storlek talar också ett gravfält av sen järn-

ålderstyp för att bebyggelsen är av hög ålder (Larsson 1979 s. 22, 31). Byn donerades 1652 av drottning Kristina till Växjö stad och avhystes helt och hållet. Idag är *Bäckaslöv* namnet på en nybyggd stadsdel i Växjö.

Det är ingen tvekan om att *Bäckaslöv* är ett *-löv*-namn av gammal typ. Äldre belägg är följande:

Bekkelöff 1500 15/2 Växjö B 14 pag. 63 avskr., bekkisslöff, bekkesslöff 1540 jb, Beckiaslöff 1545 jb, beckeslöff 1546 jb, Beckeslöff, Beckieslöff, Beckiaslöff 1548 jb, Bekiaslöff 1550 jb, Bäckiaslöff 1557 tl, beckaslöff, bekaslö 1574 jb, Bechkislöff 1598 HSkH 32 s. 70, Beckaslöff 1599 jb, Bäckeslöff 1642 ml., Bäckaszlöff 1680 jb, Bäckaslöf 1715 jb. Bäckarzlöf 1760 jb, Bäckarslöf 1825 jb.

Äldsta avskriftsbelägget utan *s* avviker och kan inte läggas till grund för tolkningen. Jag utgår i stället från fsv. *Bækkisløf*. Motsvarande former finns i äldsta originalbelägg 1540 samt dessutom i oberoende källor 1598 och 1642. Om *Bäckiaslöf* se nedan.

Jöran Sahlgren (1963 s. 175 ff.) var den som först föreslog att *Eslöv* (Eslöff 1424 LÄU 3 s. 37) har sitt ursprung i ett fda. **Æsislef* med genitiv av mansnamnet *Æsir* som antagen förled. Detta personnamns betydelse anger han som 'åsbön' med möjlig syftning på en ås vid byn. Sahlgrens tolkning övertogs av Göran Hallberg i något modifierad form eftersom han i första hand räknar med att förleden är en inbyggarbeteckning (SkO A 7 s. 121 f.):

F. leden i namnet *Eslöv* är snarast gen. *Æsis-* av ett inbyggarnamn **æsir* (el. ett därtill bildat mansnamn *Æsir* [...]) 'åsbön', väl med syftning på den lilla ås, som finns vid byplatsen, då med homorgant betingat bortfall av vokalen *-i*.

Lennart Elmevik (1968 s. 181 f.) vill i första hand tolka namnet *Kvänslöv* (qwänissleff 1437 16/1 Eknaholm B 15 f. 169r avskr.), Angelstads o. Ljungby snr, Sunnerbo hd, Småland, som genitiv av ett sjönamn **Kvæpnir* 'den dyiga, sumpiga', men öppnar även, med hänvisning till Sahlgrens förklaring av *Eslöv*, för möjligheten av »en inkolentbeteckning **kvæpnir* 'sumpmarksbo' el. dyl.». Den senare förklaringen är mer tilltalande än den förra, inte minst därför att det mig veterligt inte finns några andra exempel på att sjönamn utgör förled i *-löv*-namn.

Elmevik (1979 s. 83) anför ytterligare ett par möjliga exempel på samma förledstyp. *Önneslöv* (*Ønæslef* 1231 Vjb s. 28), Bonderups sn, Torna hd, menar han skulle kunna innehålla en inbyggarbeteckning fda. **øthnir* 'ödemarksbo', vilket betvivlas utan motivering av Hallberg (SkO A 19 s. 61). Möjligen kan det i stället vara fråga om ett fda. *ønir* 'öbo' med syftning på ett antal markerade höjder i närheten av byn. Ordet *ø* kan ju även syfta på framträdande upphöjningar på land. Namnet har tidigare tolkats med ett mansnamn **Ønir* (Søndergaard 1972 s. 125, SkO A 19 s. 61). Elmevik tänker sig vidare att *Højslev* (Hoghæslef 1231 Vjb s. 2), by och sn, Fjends hd, Jylland, kan ha ett **høghir*

'högbo' som förled. Namnet har tidigare tolkats med ett obelagt mansnamn **Høghir* (Søndergaard 1972 s. 81, 151).

Det ligger nära till hands att tolka *Bäckaslöv* på motsvarande sätt som *Eslöv*, alltså med gen. av en inbyggarbeteckning **bækkir* 'någon som bor vid en bäck, bäckbo' som förled. Det finns en bäck som mynnar i Norra Bergundasjön strax norr om järnåldersgravfältet. Jag har tidigare (Fridell 1992 s. 40) tolkat förleden i namnet *Bäckaryd* (bækkiarydh 1375 10/11 Sunnerbo härads-ting SRAp), Hamneda sn, Sunnerbo hd, Småland, som »gen. av en inbyggarbeteckning fsv. **bækkiar* 'bäckbor', alternativt gen. av själva bynamnet *Bäck* (i bæk 1430 1/4 Hamneda SRAp). Detta är en by i Kånna sn omedelbart på andra sidan Lagaån endast 1 km öster om Bäckaryd.» I det sammanhanget betyder *bäckbor* alltså 'inbyggare i byn Bäck', men formellt är det samma bildning – nom. sg. **bækkir*, gen. sg. **bækkis*, nom. pl. **bækkiar*, gen. pl. **bækkia* – som i *Bäckaslöv*. Formen *Beckiaslöff* 1545 jb kan förklaras genom påverkan från paradigmat pluralis.

Ytterligare ett skänkt namn som skulle kunna tolkas på motsvarande sätt är *Brønneslöv* (bruneslef o. 1145 NocrL s. 5; nu *Kristineberg*), Borlunda sn, Frosta hd. Förleden kan vara genitiv av **brynir* 'brynbo, randbo', en avledning till *brun* 'bryn' med tanke på byns läge vid randen av den kraftigt nedskurna Bråån. Man får då anta att *u* i äldsta belägg står för *y*. Skrivningar med *y*-vokal tar senare helt över under medeltiden fram till 1500-talet då man börjar stava med *ö*. Namnet uttalas *Brønnsle* med slutet *ö*. Bent Søndergaard (1972 s. 49; även Göran Hallberg i SkO A 4 s. 26 f.) tolkar förleden som genitiv av ett okänt mansnamn **Brundir* eller **Brunnir*.

Ännu ett möjligt namn av samma typ är *Enslöv* (Eneslef 1299 LDLV s. 223), by och sn, Tönnersjö hd, Halland, där förleden kan vara genitiv av **enir* 'inbyggare vid vägmötet, enet' med tanke på att en gammal väg från Simlångsdalen här möter Nissastigen. Längs vägen från Simlångsdalen finns bebyggelserna Hallavad och Djupavad, vilka tyder på att det är en gammal färdväg. Ett lika möjligt alternativ är dock genitiv singularis av själva ordet *ene* 'vägmöte'. Namnet har tidigare tolkats som innehållande mansnamnet *Enar* (SOH 1 s. 88 f.) eller ett mansnamn fda. **Enir* (Søndergaard 1972 s. 54).

Dessa namn *Eslöv* < **Æsislæif* etc. bildar ett mönster som talar för att förlederna knappast ska uppfattas som personnamn. Det är snarare fråga om inbyggarbeteckningar 'åsbo' etc. Men inbyggarbeteckningen ska nog inte tolkas bokstavligt utan namnen står antagligen för 'den överlämnade gården vid åsen etc.'. **Æsislæif* har alltså, föreslår jag, egentligen samma innebörd som *Aslæif* (vilket sannolikt återfinns som *Årslev*, Sønderup sn, Slagelse hd, Själland; Aasløf 1351, Søndergaard 1972 s. 131). Det skulle då med andra ord inte vara nödvändigt att inbyggarbeteckningarna i fråga har existerat oberoende av

och före namnbildningarna. Att man konstruerar namnen på så sätt kan bero på efterledens semantik som naturligt kombineras med en personbeteckning.

Man kan till bildningssättet delvis jämföra med bruket att använda genitiv pluralis av inbyggarbeteckningar som förled i stället för genitiv av motsvarande ortnamn, eller med häradsnamn där en sådan inbyggarbeteckning i förleden kan stå för tingsplatsen.

En intressant omständighet kring namnet *Bäckaslöv* är för övrigt att det är påfallande vanligt som uppkallelse- och lägenhetsnamn på torp och lägenheter i det småländska närområdet. Det finns inte mindre än åtta sådana namn. Anledningen är förmodligen byns ryktbarhet genom sitt speciella öde att bli donationsjord från drottning Kristina och helt avhyst.

2. Teckomatorp

Närmast riksbekant är väl namnet på det skånska stationssamhället *Teckomatorp*. Det var ursprungligen namn på en gård i Norra Skrävlinge sn, Onsjö hd. Namnet har följande beläggsserie fram till och med 1700-talet (Skånsk ortnamnsdatabas, SkO A 14 s. 164):

Tickemandtztorp 1574 jb, Tickmantorp 1591, 1592 jb, Thicmandtorp 1601, 1602 jb, Thijckmandthorph 1602 ml, Tichmandtorp, Tichemandtorp 1609 jb, Tichmandtorp 1611 jb, Thichmandtorph 1611 ml, Thichmandtorp 1611 lr, Tikmandtorp 1612 ml, Tickemetorp 1614 lr, Tikmandtorp 1616 ml, Tickemandtorp 1617 lr, Tinckmandstorp o. 1620 ml, Thickemandtorp 1623 lr, Thickemandstrup 1624 Pr 1 s. 101, Tichemandtorp 1630 ml, Teckemandtorp 1636 lr, Techemetorp 1637, 1638 lr, Tickmandtorp, Tickemandtorp 1640 ml, Thechemetorp 1642 lr, Tichemandtorp 1648 jb, Tickemandtorp 1649 jb, Tickemandtorf 1649 KrSk 2 s. 8, Tickindtorp 1650 lr, Thickemandtorp 1651 jb, Tichmandtorp 1651 Decb, Tichemandtorp 1657 jb, 1657 ml, Tickmantorp 1662 jb, Tickemandtorp 1670–71 jrp, Tickmantorp 1671 jb, Tijkametorp 1684 KrA 17A:5a, Tikemandtorp 1690 jb, Tijkmantorp 1691 Pr 2 s. 122, Tijckematorp 1696 kml, Tikemandtorp 1713 jb, Teckematorp 1754 jb, Tekomma torp Gillberg 1756 s. 198.

Äldsta belägg är alltså *Tickemandtztorp* 1574. Former med förleden i *s*-genitiv återkommer sedan som *Tinckmandstorp* o. 1620 och *Tickemandstrup* 1624. Men för övrigt dominerar former utan *s*, tidigast *Tickmantorp* 1591. Första belägg utan *n* är *Tickemetorp* 1614 medan *o* inte förekommer före *Tekomma torp* 1756. Uttalet *Tickmatårp* är upptecknat på 1930- och 1940-talet, men det finns även en uppgift från 1890-talet om *Teckematårp* (SkO A 14 s. 164). Nutida skriftnära uttalet *Teckomatårp* (andra vokalen uttalas dialektalt med slutet *o*, riksspråkspåverkat med *å*) är inte ett resultat av en ljudutveckling utan hyperkorrekt.

Axel Falkman (1877 s. 177) förklarade förleden som gen. av det vikingatida mansnamnet *Tiðkumi* (varom se NRL s. 220), en tolkning som Jöran Sahlgren (1950 s. 145) senare anslöt sig till. Utgångsformen skulle då alltså vara fda. **Tithkumathorp*. Det har invänts att mansnamnet är starkt regionalt begränsat till Svealand (SkO A 14 s. 164 f.). Till detta kan läggas att det helt övervägande antalet belägg på ortnamnet från 1500- och 1600-talen har *man* i förleden och det är svårt att acceptera en tolkning som inte tar hänsyn till detta.

En annan förklaring av namnet ges på en anteckning på en sedeslapp i Skånsk ortnamnsdatabas från 2012 signerad B. S. (vilket sannolikt står för Berit Sandnes): »Förleden är säkerligen *täckeman* 'taktäckare', jfr da. *tække-mand*. Yrkesbeteckningar har många paralleller i *torp*-namn». Denna tolkning är svårförenlig med beläggsserien där former med *i* som första vokal dominerar.

Jag vill i stället föreslå att förleden är ett karakteriserande personnamn fda. **Thiukk(e)man* med svag eller stark form av adjektivet *thiukk* 'tjock' som förled. En formellt identisk bildning i modern danska är *tykkemand* som är belagd först på 1930-talet (ODS).

Fda. *thiukk* 'tjock' har i delar av Skåne utvecklats till *tjyck*. Uttalet är allmänt i nordöst (Villand, Göinge) men det finns även enstaka uppgifter om *tjyck* som ett äldre uttal från Frosta, Färs och Vemmenhög (OSDs), vilket tyder på en ännu äldre större förekomst på ett centralt skånskt område. Det är inte alltför djärvt att anta att även Onsjö härad ingått i detta utbredningsområde. Samma uttalsform *tjyck* är även allmän i Listerdialekten i Blekinge, där Julius Swening (1917–37 s. 259) bedömer *iu > jy* som en utveckling orsakad av ställning framför velar konsonant (*k* eller *g*).

Ett **Thiukk(e)mansthorp* borde alltså bli **Tjyck(e)manstorp*. Steget därifrån till **Tykk(e)manstorp* är inte så långt. En vidare förändring till *Tikk(e)manstorp* ska inte ses som en regelmässig delabialisering utan är snarare en omtolkning av vokalen i kontexten före velar konsonant som tenderar att verka rundande på föregående vokal. Johannes Brøndum-Nielsen (1950 s. 212) räknar velara konsonanter som *g*, *k*, *gg* och *gh* som labialiserande. Schematiskt kan omtolkningen illustreras enligt följande, där lyssnaren automatiskt kompenserar för den labialiserande inverkan av *k* och därför uppfattar vokalen som *i*:

Talare 1	Lyssnare =	Talare 2
/tyk:/	/tik:/	/tik:/
↓	↑	↓
[tyk:]	→	[tyk:]

En motsvarande utveckling *iu > y > i* före velar konsonant verkar ha skett med *Tiggeby*, Gillberga sn, Västerrekarne hd, Södermanland (tyghby 1382 8/7 Tumbo kyrka SRAp, tyghby 1382 14/10 Strängnäs SRAp, thighby 1414 29/9 Västerrekarne ting SRAp), och *Tiggeby* (nu *Gäddeby*), Glanshammars sn o.

hd, Närke (thycby 1310 9/2 Örebro SRap, tygby 1471 1/5 Arboga SRap, tigby 1480 21/1 Örebro SRap), med troliga förändringar **Thiukkby* > *Thykkby* > *Tyggby* > *Tiggby* > *Tiggeby*. Förleden är säkerligen **Thiukk-* 'tjock' (Hellquist 1948 s. 1193, Hellberg 1967 s. 412). Jfr *Tjugby*, Heda sn, Lysings hd, Östergötland, med äldsta belägg *thiugby* 1394 9/6 Vadstena SRap.

En annan aspekt av tolkningen av *Teckomatorp* är det antagna bortfallet av genitiv-*s* i namnet (vilket också gäller för Sandnes tolkning). Ett *s* brukar vanligen kvarstå och inte falla bort enligt trekonsonantregeln. Men äldsta belägg har faktiskt *s* och man måste antingen förklara *s*-bortfallet eller varför *s* sekundärt kommer in. Bortfall är då allmänt sett sannolikare än inskott. En parallell finns i tre skånska *Aventorp* i Genarps sn, Bara hd (Afwenstorp 1796 kb), Ottarps sn, Luggude hd (Afwenstorp 1713 jb), och Tranås sn, Ingelstads hd (Afwinstorp 1691 Pr 2 s. 104). Namnen är sannolikt ursprungliga *Avundstorp* (SkO A 2 s. 111, SkO A 12 s. 333, SkO A 14 s. 91).

Sammantaget menar jag att namnet har utvecklats **Thiukk(e)mansthorp* > **Tykk(e)mansthorp* > *Tikk(e)manstorp* > *Tikk(e)mantorp* > *Tikk(e)matorp* > *Tekkematorp* → *Tekomatorp*.

3. Tulunda

I Mörlunda socken, Aspelands hd, Småland, heter den största byn *Tulunda*. Den omfattade vid 1500-talets mitt hela 13 gårdar (DMS 4:4 s. 88). Äldsta belägg för namnet är:

in Tulundum 1355 17/5 Kalmar B 15 f. 132r avskr., tolunda 1382 5/12 Vadstena SRap, tolunda 1383 29/3 Vadstena SRap, i tulundum 1394 12/2 u.o. SRap, i tolundæ 1394 7/4 Sinnerstad SRap.

Det verkar saknas tolkningar av namnet. Byns ägor gränsar omedelbart till kyrkbyn Mörlunda där äldsta belägg för sockennamnet, som bildats till bynamnet, är *ecclesie mørlunda* 1329 (2/2 u.o. A 9 f. 189r avskr.). Förleden är sannolikt *mør* 'myr, kärr' (SOL s. 231) med syftning på »ett Ängakiärr Kyrckiohvenen kallat» som är uttritad strax väster om kyrkan på en karta 1725 över Mörlundas ägor (LSA Mörlunda 33:1). Byn Mörlunda var inte heller obetydlig och bestod vid 1500-talets början av 5 gårdar (DMS 4:4 s. 83).

De två byarna Tulunda och Mörlunda gränsar till varandra vilket är anmärkningsvärt med tanke på att de är de enda bebyggelserna i Småland med efterleden *-lunda* i namnet av gammal, förkristen typ. Tillsammans bildar de ett bygdecentrum. Att namnen går tillbaka till minst vikingatid är sannolikt eftersom tre vikingatida runinskrifter är kända från socknen. Det är därmed sannolikt här fråga om ordet *lund* i betydelsen 'helig lund, offerlund'.

Jag vill nu föreslå att *Tulunda* är ett äldre **Twæir lundar* (nom.), **Twa lunda* (ack.) 'två lundar' med syftning på de två lundar som bör ha funnits nära varandra vid de två bebyggelser som nu heter *Tulunda* och *Mörlunda*. Om man räknar med tidig feminin pluralböjning är utgångsformen i stället **Twar lundar/lundir* (nom., ack.). Lars Hellberg (1960 s. 39) har visat att även adjektiviska attribut till plurala ortnamn kan få feminin böjning.

Eftersom det finns en saklig förklaring till förleden i *Mörlunda* så är det sannolikt enklast att tänka sig att *Tulunda* tidigare varit ett osammansatt **Lunda* och att förleden *Mör-* i *Mörlunda* varit särskiljande. **Twalunda* bör då ha varit ett namn på hela centralorten, innefattande båda de nuvarande byarna *Tulunda* och *Mörlunda*. Senare har namnet *Tulunda* < **Twalunda* överflyttats till den större byn **Lunda*.

Ljudutvecklingen får antas ha varit **Twalunda* > **Twɔlunda* > **Tɔlunda* > *Tolunda* (jfr räkneordet *tolv* < *twalf*; Noreen 1923 § 77.10, Ekbo Suppl. *tolv*) – med förkortning av den första vokalen genom sammansättningsreduktion – vilket borde stämma med dialektuttalet *tɔ̃lunə*, *tɔ̃lunə* (upptecknat av Ivar Modéer 1952 OAU) som motsvarar gammalt kort *o/u* (jfr Areskog 1936 s. 106).

Variationen i den medeltida stavningen mellan *o* och *u* avspeglar väl sannolikt en osäkerhet om hur den vokalkvalitet som utvecklats ur äldre kort *u/o* ska betecknas. Man kan dock inte helt utesluta möjligheten att det att skrivningarna med *u* till slut tog över beror på en association till räkneordet *tu*.

Källor och litteratur

- A 9 = Registrum ecclesie Lincopensis, SRA.
 Areskog, Gertrud, 1936: Östra Smålands folkmål. Inledning, översikt av ljudläran, formlära: verbböjningen. Uppsala. (Skrifter utg. av Kungl. Gustav Adolfs Akademien för folklivsforskning 4.)
 B 14–15 = Lars Eriksson Sparres kopieböcker, SRA.
 Brøndum-Nielsen, Johannes, 1950: Gammeldansk Grammatik i sproghistorisk Fremstilling. 1. Inledning. Tekstkildernes lydbetegnelse. Vokalisme. 2. Udg. København.
 Decb = Decimantboken 1651, Landsarkivet i Lund.
 Ekbo Suppl. = Sven Ekbo, Supplement till Hellquists etymologiska ordbok för bokstäverna S och T, ms. hos Svenska Akademiens ordboksredaktion, Lund.
 Elmevik, Lennart, 1968: Kvädö, Kvärlöv och Kvänum. I: NoB 56. S. 165–186.
 — 1979: Om förlederna i några ortnamn på -lev, -löv. I: SOÅ. S. 68–84.
 Falkman, Axel, 1877: Ortnamnen i Skåne. Etymologiskt försök. Lund.
 Fridell, Staffan, 1992: Ortnamn på -ryd i Småland. Uppsala. (Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi 60. Studier till en svensk ortnamnsatlas 15.)
 Gillberg, Johan Lorentz, 1765: Historisk, oekonomisk och geographisk beskrifning öfwer Malmö hus lähn uthi hertigdömmet Skåne. Lund.

- Hellberg, Lars, 1960: Plural form i äldre nordiskt ortnamnsskick. Uppsala. (Uppsala universitets årsskrift 1960:1.)
- 1967: Kumlabygdens ortnamn och äldre bebyggelse. Kumla. (Kumlabygden. Forn-tid – nutid – framtid 3.)
- Hellquist, Elov, 1948: Svensk etymologisk ordbok. 3 uppl. Lund.
- HSkH 32 = Handlingar rörande Skandinaviens historia 32. 1851. Stockholm.
- jrp = jordrevningsprotokoll, KA.
- Jönsson, Fridolf, 1994: Ortnamn i Kronobergs län. 3 uppl. Växjö.
- kml = katekismilängder, Landsarkivet i Lund.
- KrSk = Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark fra Reformationen til Nutiden. Udg. ved L. Laursen, F. J. West & S. Nygård. 1–5. 1892–1955. København,
- Larsson, Lars-Olof, 1979: Småländsk bebyggelsehistoria. 1. Från vikingatid till Vasatid. 1:1. Kinnevalds härad. Växjö (Acta Wexionensia. Serie 1. History and geography 1:1.)
- LDLV = Liber daticus Lundensis vetustior. Udg. ved Christian Weeke. 1884–89. København.
- lr = länsräkenskaper, DRA.
- LÄU 3 = Lunds ärkestifts urkundsbok. 3. Utg. av Lauritz Weibull. 1900. Lund.
- NecrL = Necrologium Lundense. Lunds domkyrkas necrologium. Utg. av Lauritz Weibull. 1923. Lund.
- Noreen, Adolf, 1923: Altisländische und altnorwegische grammatik (laut- und flexionslehre) unter berücksichtigung des urnordischen. 4. aufl. Halle (Sammlung kurzer grammatiken germanischer dialekte 4. Altnordische grammatik 1.)
- Pr 1 = Prästrelationerna från Skåne och Blekinge av år 1624. Utg. av John Tuneld. 1934. Lund.
- Pr 2 = Prästrelationerna från Skåne av år 1667 och 1690. Utg. av John Tuneld. 1960. Lund.
- Sahlgren, Jöran, 1950: Dnjeprforsarnas svenska namn. I: NoB 38. S. 138–146.
- 1963: The name of the town Eslöv. I: Early English and Norse studies. Presented to Hugh Smith in honour of his sixtieth birthday. Ed. by Arthur Brown & Peter Foote. London. S. 172–177.
- Skånsk ortnamnsdatabas. <https://www3.isof.se/beb/>
- Swenning, Julius, 1917–37: Folkmålet i Listers härad i Blekinge. Ljudlära och formlära. Stockholm. (SvLm B 36.)
- Søndergaard, Bent, 1972: Indledende studier over den nordiske stednavnetype lev (löv). København.

Summary

Bäckaslöv, Teckomatorp and Tulunda Three studies of place-names from southern Sweden

By Staffan Fridell

The now lost village Bäckaslöv (beckisslöff 1540) in Växjö parish, Kinnevald hundred, in Småland Province, was donated in 1652 by Queen Kristina to the city of Växjö and was later totally abandoned. Today *Bäckaslöv* is the name of a newly built block in Växjö. There is no doubt that *Bäckaslöv* is an old, prehistoric *-löv* name, Old Swedish *Bækkislöf*. The Scanian place-name *Eslöv* has been interpreted as Old Danish **Æsislef* with the genitive singular of an inhabitant designation **æsir* ‘someone who lives at or by a ridge’ as its first element. *Bäckaslöv* should correspondingly be explained as being from the genitive singular of **bækkir* ‘someone who lives by a brook’. The word is inflected nom. sg. **bækkir*, gen. sg. **bækkis*, nom. pl. **bækkjar* and gen. pl. **bækkia*. The name variant *Beckiaslöf* can be understood as being influenced by the plural of the paradigm. Other place-names that could be interpreted in the same manner are *Brönnlesöv* (bruneslef o. 1145), Borlunda parish, Frosta hundred, Scania (Skåne Province), from **brynir* ‘someone who lives by a brink’ and *Enslöv* (Eneslef 1299), village and parish, Tönnersjö hundred, Halland Province, from **enir* ‘someone who lives by a crossroad’.

The Scanian village name *Teckomatorp* (Tickemandtztorp 1574), Norra Skrävlinge parish, Onsjö hundred, has been considered to have either the man’s name Common Scandinavian *Tiðkumi* or the noun Old Danish *tækkeman* ‘roofer’ as its first element.

However, a more likely interpretation is a characterising man’s name Old Danish **Thiukk(e)man*, with a weakly or strongly inflected adjective *thiukk* ‘thick’ as its first element. The name has probably evolved **Thiukk(e)mansthorp* > **Tykk(e)mansthorp* > *Tikk(e)manstorp* > *Tikk(e)mantorp* > *Tikk(e)matorp* > *Tekkematorp* → *Tekkomatorp* (where the arrow represents an analogical transformation).

In the parish of Mörlunda, Aspeland hundred, in Småland Province, the largest village goes by the name of *Tulunda* (Tulundum 1355). It immediately borders the church village Mörlunda (mörlunda 1329), which is remarkable considering that these two villages are the only ones in the whole of Småland with the old, pre-Christian place-name element *-lunda*. The dating of the names to at least the Viking Age can be deemed probable from the existence of three runic inscriptions in the parish. This means that the word *lund* here most likely has the meaning ‘holy grove, sacrificial grove’. *Tulunda* could be derived from **Twæir lundar* (masc. nom.), **Twa lunda* (masc. acc.) or **Twar lundar/lundir* (fem., nom., and acc.), in all cases meaning ‘two groves’. Most likely, *Tulunda* was previously a simplex name **Lunda*, and accordingly the first element *Mör-* in *Mörlunda* had a differentiating purpose. Thus, **Twalunda* probably originally referred to both Tulunda and Mörlunda together, but the name *Tulunda* < **Twalunda* was subsequently transferred to the larger village of the two, **Lunda*.

